

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 192 (XXXVI) — Nr. 851

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 26 august 2024

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
139. — Ordin al viceprim-ministrului, ministrul afacerilor interne, pentru aprobarea Normelor de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică	2–5
4.222. — Ordin al ministrului finanțelor pentru modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 4.162/2024 privind prospectele operațiunilor de preschimbare a titlurilor de stat aferente lunii august 2024	6
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 10 din 17 iunie 2024 (Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii)	7–15
★	
Rectificări	16

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ORDIN

pentru aprobarea Normelor de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică

Având în vedere dispozițiile art. IV alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2024 pentru modificarea și completarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului,
în temeiul art. 28¹ alin. (7) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 7 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, aprobată cu modificări prin Legea nr. 15/2008, cu modificările și completările ulterioare,

viceprim-ministrul, ministrul afacerilor interne, emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — (1) Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 9/2009 privind condițiile în care se suportă de către unitate sumele necesare asigurării asistenței juridice a polițistului pentru fapte săvârșite de acesta în exercitarea, potrivit legii, a atribuțiilor de serviciu se aplică procedurilor inițiate anterior datei intrării în vigoare a prezentului ordin, până la finalizarea acestora.

(2) Prin *procedură inițiată anterior datei intrării în vigoare a prezentului ordin* se înțelege situația în care polițistul a depus o cerere potrivit art. 3 din Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 9/2009.

(3) Prin *finalizarea unei proceduri inițiate anterior datei intrării în vigoare a prezentului ordin* se înțelege situația în care au încetat toate efectele juridice determinate de cererea polițistului depusă potrivit art. 3 din Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 9/2009.

Art. 3. — La data intrării în vigoare a prezentului ordin, Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 9/2009 privind condițiile în care se suportă de către unitate sumele necesare asigurării asistenței juridice a polițistului pentru fapte săvârșite de acesta în exercitarea, potrivit legii, a atribuțiilor de serviciu, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 154 din 12 martie 2009, se abrogă.

Art. 4. — Prezentul ordin intră în vigoare în termen de 10 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Viceprim-ministru, ministrul afacerilor interne,
Bogdan Despescu,
secretar de stat

București, 23 august 2024.
Nr. 139.

ANEXĂ

NORME DE APLICARE

a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică

Art. 1. — Polițistului i se decontează, la cerere, cheltuieli de asistență juridică, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. o) și art. 28¹ din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 2. — (1) Polițistul solicită decontarea cheltuielilor de asistență juridică prin cerere scrisă adresată ordonatorului de credite care asigură finanțarea unității în care acesta era încadrat la data luării la cunoștință despre dobândirea calității procesuale, la care anexează documentele prin care face dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 28 alin. (1) lit. o) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare. În situația în care polițistul are calitatea de membru al unei organizații sindicale sau profesionale, acesta menționează în cerere dacă solicită ca un reprezentant al organizației respective să participe la activitățile comisiei desemnate să verifice îndeplinirea condițiilor necesare pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică.

(2) Dovada îndeplinirii condițiilor privind desfășurarea unui proces penal și/sau civil împotriva polițistului, pentru fapte săvârșite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, se face după cum urmează:

a) pentru situația în care împotriva polițistului a fost desfășurat sau se desfășoară un proces penal pentru fapte

săvârșite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, acesta prezintă o copie a documentului emis de organele judiciare prin care a fost informat cu privire la fapta pentru care a fost/este cercetat și la încadrarea juridică a acesteia sau, în lipsa deținerii acestui document, o declarație pe propria răspundere cu privire la faptul că a fost ori că este urmărit penal sau judecat pentru săvârșirea unei infracțiuni în exercitarea atribuțiilor de serviciu;

b) pentru situația în care împotriva polițistului a fost desfășurat sau se desfășoară un proces civil pentru fapte săvârșite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, acesta prezintă, în copie, documentul comunicat de instanța de judecată din cuprinsul căruia rezultă faptul că a fost chemat în judecată pentru repararea prejudiciului produs prin săvârșirea unei fapte delictuale în exercitarea atribuțiilor de serviciu și dovada comunicării acestuia.

(3) Dovada îndeplinirii condiției privind situația în care polițistul are sau a avut în cadrul unui proces penal calitatea de persoană vătămată printr-o faptă de ultraj se face prin prezentarea, în copie, a oricărui document emis de organele judiciare în legătură cu calitatea sa de persoană vătămată în cadrul aceluși proces penal sau, în lipsa deținerii acestui document, a unei declarații pe propria răspundere cu privire la

faptul că are sau că a avut calitatea de persoană vătămată în cadrul unui asemenea proces penal.

(4) În cuprinsul declarațiilor pe propria răspundere prevăzute la alin. (2) lit. a) și alin. (3), polițistul indică numărul dosarului penal și data la care a fost informat de organul judiciar cu privire la fapta pentru care a fost/este cercetat și la încadrarea juridică a acesteia sau, după caz, data la care a luat la cunoștință despre dobândirea calității de persoană vătămată prin fapta de ultraj.

(5) Dovada îndeplinirii condiției privind efectuarea cheltuielilor de asistență juridică se face prin prezentarea de documente justificative, din cuprinsul cărora să rezulte că s-a plătit o anumită sumă de bani cu titlu de onorariu convenit pentru asistența juridică acordată în cadrul procesului penal sau civil în care polițistul dovedește, potrivit alin. (2) sau (3), că a fost sau că este implicat, pe care polițistul certifică olograf, datat și semnat, acordarea în fapt a asistenței juridice. Prin *documente justificative* se înțelege extrasul din contractul încheiat între polițist și avocat care conține obiectul și costurile aferente, factura privind valoarea prestării serviciilor de asistență juridică, precum și instrumentele de plată emise în condițiile legii care atestă achitarea acestora.

(6) În cazul în care contractul de asistență juridică are ca obiect mai multe servicii prestate de avocat, pentru a face dovada îndeplinirii condiției privind efectuarea cheltuielilor de asistență juridică, revine în sarcina polițistului să prezinte factura privind valoarea prestării serviciilor de asistență juridică, precum și instrumentele de plată emise în condițiile legii care atestă achitarea acestora, corespunzătoare exclusiv sumelor plătite cu titlu de onorariu convenit pentru asistența juridică acordată în cadrul procesului penal sau civil în care polițistul dovedește, potrivit alin. (2) sau (3), că a fost sau că este implicat. Polițistul certifică olograf, datat și semnat, pe documentele prezentate, acordarea în fapt a asistenței juridice.

(7) În aplicarea alin. (5) și (6) se iau în considerare plățile cu titlu de onorariu convenit pentru asistența juridică acordată polițistului care participă la procesul penal sau civil în calitatea procesuală dovedită potrivit alin. (2) sau (3) sau într-o calitate procesuală ce decurge din aceasta potrivit normelor de procedură penală, respectiv normelor de procedură civilă.

Art. 3. — (1) În vederea stabilirii unității în care era încadrat polițistul la data luării la cunoștință despre dobândirea calității procesuale, în sensul art. 28¹ alin. (1) și (2) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare:

a) data la care polițistul a luat la cunoștință despre dobândirea calității de suspect este data la care a fost informat de organul judiciar cu privire la fapta pentru care a fost/este cercetat și la încadrarea juridică a acesteia, înscrisă pe documentul emis în acest sens de organele judiciare sau, după caz, indicată de polițist în cuprinsul declarației pe propria răspundere prevăzută la art. 2 alin. (2) lit. a);

b) data la care polițistul a luat la cunoștință despre dobândirea calității procesuale în care este chemat în judecată pentru repararea prejudiciului produs prin săvârșirea unei fapte delictuale în exercitarea atribuțiilor de serviciu este data la care i-a fost comunicat de instanța de judecată documentul prevăzut la art. 2 alin. (2) lit. b);

c) data la care polițistul a luat la cunoștință despre dobândirea calității de persoană vătămată printr-o faptă de ultraj este data înscrisă pe documentul emis de organele judiciare în legătură cu calitatea de persoană vătămată a polițistului sau, după caz, indicată de acesta în cuprinsul declarației pe propria răspundere prevăzută la art. 2 alin. (3).

(2) În vederea calculării termenului de decădere prevăzut la art. 28¹ alin. (1) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și

completările ulterioare, data efectuării cheltuielilor de asistență juridică este data înscrisă pe instrumentul de plată emis în condițiile legii care atestă efectuarea fiecărei plăți cu titlu de onorariu convenit pentru asistența juridică acordată în cadrul procesului penal sau civil în care polițistul dovedește, potrivit art. 2 alin. (2) sau (3), că a fost sau că este implicat.

Art. 4. — (1) Cererea și documentele prevăzute la art. 2 se depun personal sau prin reprezentant ori se transmit prin poștă la secretariatul ordonatorului de credite care asigură finanțarea unității în care polițistul era încadrat la data luării la cunoștință despre dobândirea calității procesuale. Cererea se înregistrează la secretariat la data depunerii, respectiv a primirii prin poștă.

(2) Convenția prevăzută la art. 28¹ alin. (2) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, se încheie în termen de maximum 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării cererii polițistului, dacă se constată că sunt îndeplinite condițiile pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică. Clauzele minime obligatorii ale convenției sunt cuprinse în modelul de convenție, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentele norme.

(3) Ordonatorul de credite desemnează, în termen de 2 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, o comisie, formată din cel puțin trei membri, care să verifice îndeplinirea condițiilor necesare pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică.

(4) Între membrii comisiei prevăzute la alin. (3) este desemnat șeful nemijlocit al polițistului potrivit postului pe care polițistul îl ocupa la data comiterii faptei de către acesta sau împotriva sa. În situația în care ordonatorul de credite este șeful nemijlocit al polițistului, între membrii comisiei este desemnat unul dintre înlocuitorii legali ai ordonatorului de credite.

(5) Comisia, pe baza analizei fișei postului pe care polițistul îl ocupa la data comiterii faptei de către acesta sau împotriva sa, a dispozițiilor legale incidente, a documentelor și declarațiilor pe propria răspundere depuse de polițist, precum și a datelor accesibile la nivelul unității cu privire la împrejurările comiterii faptei în cauză, întocmește un raport de verificare pe care îl prezintă ordonatorului de credite în termenul stabilit de acesta, care nu poate depăși a 15-a zi lucrătoare de la data înregistrării cererii. În situația în care polițistul în cauză a solicitat ca un reprezentant al organizației sindicale sau profesionale din care face parte să participe la activitățile comisiei, acesta din urmă participă în calitate de invitat. Informarea organizației se realizează cu cel puțin 2 zile lucrătoare înainte de începerea activităților comisiei. Sub rezerva îndeplinirii obligației de informare a organizației sindicale sau profesionale, lipsa reprezentantului acesteia nu împiedică desfășurarea activităților comisiei.

(6) Convenția privind decontarea cheltuielilor de asistență juridică se întocmește de către structura desemnată la nivelul unității cu responsabilități pe linia angajării cheltuielilor de asistență juridică și se transmite structurilor de specialitate pentru acordarea avizului pentru legalitate, respectiv a vizei pentru control financiar preventiv propriu.

(7) Cererile ulterioare pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică formulate în baza convenției încheiate între polițist și ordonatorul de credite se depun și se înregistrează potrivit alin. (1), însoțite exclusiv de documentele justificative prevăzute la art. 2 alin. (5) și, atunci când este cazul, de cele prevăzute la art. 2 alin. (6). Structurile desemnate de către ordonatorul de credite emit formularele pentru operațiunile specifice utilizării fondurilor bugetare, pe baza convenției și a cererilor de decontare depuse de către solicitant.

(8) Documentele justificative prevăzute la alin. (1), (2), (5) și (7) se transmit structurii financiare în vederea efectuării plății.

(9) Sub rezerva incidenței dispozițiilor art. 28¹ alin. (4) și (5) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, decontarea cheltuielilor de asistență juridică se achită solicitantului în limita bugetului aprobat și a plafonului stabilit potrivit legii, fără a depăși valoarea cheltuielilor de asistență juridică prevăzută în contractul încheiat între polițist și avocat.

(10) Polițistul este obligat să informeze, în scris, în termen de 5 zile lucrătoare de la ivirea situației, ordonatorul de credite cu care a încheiat convenția despre apariția oricăreia dintre situațiile prevăzute la art. 28¹ alin. (3) și (4) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, respectiv orice schimbare intervenită, de natură să modifice condițiile care au stat la baza încheierii convenției.

(11) În cazul în care constată că nu sunt îndeplinite condițiile pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică, ordonatorul de credite comunică în scris polițistului, în termen de maximum 20 de zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, motivele care au stat la baza respingerii acesteia.

Art. 5. — Atunci când polițistul care solicită decontarea cheltuielilor de asistență juridică este ordonatorul de credite, atribuțiile prevăzute la art. 28¹ alin. (1) și (2) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, respectiv cele prevăzute la art. 4, se exercită de către persoana care are competența de numire în funcție a polițistului în cauză.

Art. 6. — (1) Ministrul afacerilor interne exercită atribuțiile prevăzute la art. 28¹ alin. (1) și (2) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, respectiv cele prevăzute la art. 4, atunci când polițistul care solicită decontarea cheltuielilor de asistență juridică este numit în Ministerul Afacerilor Interne pe o funcție de demnitate publică sau exercită o funcție din categoria înalților funcționari publici.

(2) Competența ministrului afacerilor interne de a încheia convenția prevăzută la art. 28¹ alin. (2) din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, se delegă:

a) conducătorului unității aparatului central al Ministerului Afacerilor Interne, pentru personalul propriu;

b) secretarilor de stat sau secretarului general, potrivit competențelor de coordonare stabilite prin norme interne, pentru șefii/comandanții structurilor din aparatul central, respectiv pentru șefii/comandanții instituțiilor și structurilor aflate în subordinea/în cadrul Ministerului Afacerilor Interne;

c) secretarilor de stat sau subsecretarilor de stat pentru personalul încadrat la cabinetul propriu.

(3) Prevederile art. 4 se aplică în mod corespunzător de către persoanele cărora le-a fost delegată competența potrivit alin. (2).

Art. 7. — Polițistul nemulțumit de modul de soluționare a cererilor pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică se poate adresa instanței de contencios administrativ, în condițiile legii.

*ANEXĂ
la normele de aplicare*

Model de convenție privind decontarea cheltuielilor de asistență juridică

Acest model cuprinde clauze minime obligatorii și se utilizează ca punct de plecare în elaborarea convenției privind decontarea cheltuielilor de asistență juridică. În funcție de situația de fapt, convenția poate include clauze suplimentare. Mențiunile evidențiate cu caracter italic se adaptează în funcție de situația specifică fiecărui polițist.

CONVENȚIE **privind decontarea cheltuielilor de asistență juridică** nr. /

În baza art. 28 alin. (1) lit. o) și art. 28¹ din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, se încheie prezenta convenție

între

1., cu sediul în, tel.:,

(unitatea de poliție a M.A.I.)

fax:, adresă de e-mail, cod fiscal, cont IBAN nr.,

deschis la, reprezentat prin domnul/doamna — ordonator de credite care asigură finanțarea unității în care polițistul era încadrat la data luării la cunoștință despre dobândirea calității procesuale, pe de o parte, și

2. Domnul/Doamna, identificat(ă) prin C.I. eliberată de, seria, CNP, domiciliat(ă) în, având reședința în

..... (dacă este cazul), tel.:, adresă de e-mail — agent/ofițer de poliție al unității la data luării la cunoștință despre dobândirea calității procesuale, pe de altă parte,

având în vedere raportul de verificare înregistrat cu nr., prin care s-a stabilit că sunt îndeplinite condițiile necesare pentru decontarea cheltuielilor de asistență juridică, a intervenit prezenta convenție, cu următoarele clauze:

ARTICOLUL 1

Scopul convenției

Scopul convenției îl reprezintă stabilirea clauzelor și a condițiilor esențiale care vor governa raportul dintre ordonatorul de credite și polițist pe durata decontării cheltuielilor de asistență juridică convenite acestuia din urmă.

ARTICOLUL 2

Obiectul convenției

Obiectul convenției îl reprezintă decontarea cheltuielilor de asistență juridică efectuate de polițist în cadrul procesului penal și/sau civil din Dosarul nr., care a fost desfășurat/se desfășoară împotriva sa, pentru fapte săvârșite în

exercitarea atribuțiilor de serviciu/în cadrul unui proces penal în care are/a avut calitatea de persoană vătămată printr-o faptă de ultraj.

ARTICOLUL 3

Decontarea cheltuielilor de asistență juridică

(1) Cheltuielile de asistență juridică se decontează în baza cererii/cererilor polițistului, formulate în termen de maximum 3 ani de la efectuarea acestora.

(2) Cheltuielile de asistență juridică se decontează în limita unui plafon¹ de lei.

(3) Termenul de 3 ani prevăzut la alin. (1) este termen de decădere.

(4) Decontarea se realizează de către structura financiară, pe baza documentelor justificative prevăzute la art. 4 alin. (8) din Normele de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică, aprobate prin Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 139/2024, în limita bugetului aprobat și a plafonului stabilit potrivit legii, fără a depăși valoarea cheltuielilor de asistență juridică prevăzută în contractul încheiat între polițist și avocat.

ARTICOLUL 4

Clauze privind recuperarea sumelor de către unitatea de poliție

(1) Polițistul se obligă să restituie sumele primite, în următoarele situații:

a) instanța de judecată a constatat vinovăția sa, printr-o hotărâre definitivă;

b) polițistul a încheiat un contract de tranzacție ori un acord de mediere;

c) instanța de judecată a constatat că polițistul nu a săvârșit fapta în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

(2) Polițistul se obligă să restituie sumele primite și în situația în care instanța de judecată a constatat nevinovăția sa, printr-o hotărâre definitivă, și a fost admisă în favoarea acestuia plata cheltuielilor de judecată cu titlu de onorariu avocat.

(3) Restituirea sumelor de către polițist se poate face prin acordul de plată al acestuia, în condițiile prevăzute la art. 637 din Legea nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Polițistul este obligat să informeze, în scris, în termen de 5 zile lucrătoare ordonatorul de credite despre apariția oricăreia dintre situațiile prevăzute la alin. (1) și (2), respectiv orice schimbare intervenită, de natură să modifice condițiile care au stat la baza încheierii prezentei convenții.

(5) Prezenta convenție reprezintă titlu executoriu pentru recuperarea sumelor.

ARTICOLUL 5

Durata convenției

Prezenta convenție intră în vigoare la data semnării de către ambele părți.

ARTICOLUL 6

Încetarea convenției

Prezenta convenție încetează în cauzele prevăzute de art. 1.321 din Codul civil.

Părțile au înțeles să încheie astăzi,, prezenta convenție, în două exemplare, câte unul pentru fiecare parte.

Ordonatorul de credite,

.....

Avizat pentru legalitate

.....

Vizat pentru control financiar preventiv propriu

.....

ARTICOLUL 7

Comunicări

(1) Orice comunicare între părți, referitoare la îndeplinirea prezentei convenții, trebuie să fie transmisă în scris la adresele menționate în preambulul acesteia.

(2) Comunicările dintre părți se pot face și prin telefon, fax, poștă sau e-mail, cu condiția confirmării în scris a primirii comunicării.

ARTICOLUL 8

Legea aplicabilă convenției

Legea aplicabilă prezentei convenții este legea română, convenția urmând a fi interpretată potrivit acestei legi.

ARTICOLUL 9

Limba convenției

Limba prezentei convenții și a tuturor comunicărilor scrise va fi limba oficială a statului român, respectiv limba română.

ARTICOLUL 10

Modificarea convenției

(1) Părțile pot stabili de comun acord modificarea prezentei convenții, prin încheierea unui act adițional. Comunicarea intenției de modificare se face în scris, potrivit clauzelor stabilite la art. 7.

(2) Nicio clauză din prezenta convenție nu poate fi contrară cu normele stabilite de Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, și nici cu Normele de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică, aprobate prin Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 139/2024.

ARTICOLUL 11

Soluționarea eventualelor divergențe și a litigiilor

(1) Pe tot parcursul soluționării eventualelor divergențe, părțile sunt ținute să respecte dispozițiile Legii nr. 360/2002, cu modificările și completările ulterioare, și ale Normelor de aplicare a dispozițiilor privind dreptul polițistului la decontarea cheltuielilor de asistență juridică, aprobate prin Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 139/2024.

(2) Dacă încercarea de soluționare pe cale amiabilă eșuează, oricare dintre părți are dreptul de a se adresa instanțelor de judecată competente.

ARTICOLUL 12

Dispoziții finale

Dacă de la momentul efectuării cheltuielilor de către polițist și până la data decontării acestora intervine oricare dintre cazurile care nasc obligația de restituire a acestora, prevăzute la art. 4, decontarea efectivă nu se mai realizează.

Polițist,

.....

¹ Care reprezintă valoarea unui câștig salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, stabilită la data încheierii convenției și care se aplică pentru fiecare proces penal sau civil, fără a depăși valoarea cheltuielilor de asistență juridică prevăzută în contractul încheiat între polițist și avocat.

MINISTERUL FINANTELOR

ORDIN**pentru modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 4.162/2024 privind prospectele operațiunilor de preschimbare a titlurilor de stat aferente lunii august 2024**

În temeiul:

— art. 10 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, cu modificările și completările ulterioare;

— art. 6 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 212/2020 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată cu modificări prin Legea nr. 109/2021, cu completările ulterioare;

— Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2007 privind datoria publică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 109/2008, cu modificările și completările ulterioare, și al Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2007 privind datoria publică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.470/2007, cu modificările și completările ulterioare;

— Regulamentului-cadru privind operațiunile de piață cu titluri de stat pe piața internă, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 318/2022, cu modificările ulterioare, al Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 8/2022 privind operațiunile de administrare a datoriei publice guvernamentale efectuate de către Ministerul Finanțelor pe piața titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României, al Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 10/2024 privind piața secundară a titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României și al Convenției nr. 184.575/13/2005, încheiată între Ministerul Finanțelor Publice și Banca Națională a României,

ministrul finanțelor emite următorul ordin:

Art. I. — Ordinul ministrului finanțelor nr. 4.162/2024 privind prospectele operațiunilor de preschimbare a titlurilor de stat aferente lunii august 2024, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 790 din 9 august 2024, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 1. — În vederea administrării riscurilor asociate datoriei publice guvernamentale, se aprobă prospectul operațiunilor de preschimbare a titlurilor de stat în luna august 2024 în valoare

nominală totală de 400 milioane lei, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.”

2. În anexă, articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 1. — În vederea administrării riscurilor asociate datoriei publice guvernamentale în luna august 2024, Ministerul Finanțelor organizează operațiuni de preschimbare a titlurilor de stat după cum urmează:

a) Elementele de identificare a seriilor de titluri de stat în circulație oferite spre preschimbare (etapa de răscumpărare):

Tipul titlului de stat	Seria emisiunii (codul ISIN)	Data licitației	Data decontării licitației	Data scadenței	Valoarea nominală individuală (lei)	Rata cuponului (%)	Dobânda acumulată (lei/titlu)
OS	RO1425DBN029	14 august 2024	19 august 2024	24 februarie 2025	5.000	4,75	114,86
OS	RODD24CXRK47	14 august 2024	19 august 2024	28 iulie 2025	5.000	3,65	11,00
OS	RO0TLVC1MCW4	28 august 2024	30 august 2024	25 noiembrie 2024	5.000	3,70	141,02
OS	RO1425DBN029	28 august 2024	30 august 2024	24 februarie 2025	5.000	4,75	121,99

b) Elementele seriei de titluri de stat redeschise:

Tipul titlului de stat	Seria emisiunii (codul ISIN)	Data licitației	Data decontării licitației	Data scadenței	Valoarea nominală individuală (lei)	Valoare totală indicativă (mil. lei)	Dobânda acumulată (lei/titlu)	Rata cuponului (%)
OS	ROWLVEJ2A207	14 august 2024	19 august 2024	30 octombrie 2033	5.000	200	289,18	7,20
OS	RO3B41D8EX14	28 august 2024	30 august 2024	25 iulie 2029	5.000	200	23,92	4,85”

Art. II. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul finanțelor,
Alin Marius Andrieș,
secretar de stat

București, 26 august 2024.
Nr. 4.222.

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 10

din 17 iunie 2024

Dosar nr. 905/1/2024

Corina-Alina Corbu — președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Carmen Elena Popoiag — președintele Secției I civile
Marian Budă — președintele delegat al Secției a II-a civile

Elena-Diana Tămagă — președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Eleni Cristina Marcu — președintele delegat al Secției penale

Andreia Liana Constanda — judecător la Secția I civilă
Simona Lala Cristescu — judecător la Secția I civilă
Lavinia Dascălu — judecător la Secția I civilă
Denisa Livia Bâldean — judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei — judecător la Secția I civilă
Diana Florea Burgazli — judecător la Secția I civilă
Liviu Eugen Făget — judecător la Secția I civilă
Mihaela Glodeanu — judecător la Secția I civilă
Roxana Popa — judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia — judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu — judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu — judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole — judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sandu-Necula — judecător la Secția a II-a civilă
Simona Maria Zarafiu — judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Craiu — judecător la Secția a II-a civilă
Doina Vișan — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ramona Maria Gliga — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Ana Hermina Iancu — judecător la Secția penală
Dan Andrei Enescu — judecător la Secția penală

ale Asociației Române de Arbitraj Sportiv, Asociației de Arbitraj Instituționalizat și Asociației Camera Jurisdicțională de Arbitraj din România.

7. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, acordă cuvântul asupra recursului în interesul legii reprezentantului procurorului general.

8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin apreciază că sesizarea este admisibilă având în vedere că hotărârile judecătorești definitive anexate memoriului de recurs în interesul legii conturează divergența jurisprudențială asupra problemei de drept ce formează obiectul sesizării. În continuare, consideră că a treia orientare jurisprudențială este în acord cu litera și spiritul legii, susținând că voința legiitorului a fost aceea de a permite organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat numai de către entitățile abilitate în acest sens printr-o dispoziție legală.

9. Nefiind întrebări pentru reprezentantul procurorului general, doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra sesizării.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și obiectul recursului în interesul legii

10. Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită prin sesizarea formulată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii ce vizează următoarea problemă de drept:

Dacă, în baza prevederilor art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, asociațiile și fundațiile înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare, pot avea ca scop și/sau ca obiectiv organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat?

II. Dispozițiile legale invocate de autorul sesizării

II.1. Dispozițiile legale supuse interpretării

11. *Codul de procedură civilă*

Art. 541 — *Noțiune*

„(1) Arbitrajul este o jurisdicție alternativă având caracter privat.

(2) În administrarea acestei jurisdicții, părțile litigante și tribunalul arbitral competent pot stabili reguli de procedură derogatorii de la dreptul comun, cu condiția ca regulile respective să nu fie contrare ordinii publice și dispozițiilor imperative ale legii.”

Art. 616 — *Noțiune*

„(1) Arbitrajul instituționalizat este acea formă de jurisdicție arbitrală care se constituie și funcționează în mod permanent pe lângă o organizație sau instituție internă ori internațională sau ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii, pe baza unui regulament propriu aplicabil în cazul tuturor litigiilor supuse ei spre soluționare

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 905/1/2024 este legal constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 31 alin. (4) lit. a) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Eleonora Constantin, procuror-șef al Secției judiciare.

4. La ședința de judecată participă domnul Cristian Balacciu, magistrat-asistent-șef în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în temeiul art. 32 din Regulament.

5. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ia în examinare sesizarea formulată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ce formează obiectul Dosarului nr. 905/1/2024.

6. Magistratul-asistent-șef prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse raportul întocmit de judecătorii-raportori, opiniile specialiștilor consultați și punctele de vedere

potrivit unei convenții arbitrale. Activitatea arbitrajului instituționalizat nu are caracter economic și nu urmărește obținerea de profit.

(2) În reglementarea și desfășurarea activității juridictionale, arbitrajul instituționalizat este autonom în raport cu instituția care l-a înființat. Aceasta va stabili măsurile necesare pentru garantarea autonomiei.”

II.2. Alte dispoziții legale relevante

12. *Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare (Ordonanța Guvernului nr. 26/2000)*

Art. 1 — „(1) Persoanele fizice și persoanele juridice care urmăresc desfășurarea unor activități de interes general sau în interesul unor colectivități ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial pot constitui asociații ori fundații în condițiile prezentei ordonanțe.

(2) Asociațiile și fundațiile constituite potrivit prezentei ordonanțe sunt persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial.”

Art. 2 — „Prezenta ordonanță are ca scop crearea cadrului pentru:

- exercitarea dreptului la liberă asociere;
- promovarea valorilor civice, ale democrației și statului de drept;
- urmărirea realizării unui interes general, local sau de grup;
- facilitarea accesului asociațiilor și fundațiilor la resurse private și publice;
- parteneriatul dintre autoritățile publice și persoanele juridice de drept privat fără scop patrimonial;
- respectarea ordinii publice.”

Art. 3 — „Actele juridice de constituire a asociațiilor și fundațiilor, încheiate în condițiile prezentei ordonanțe, sunt guvernate de legea civilă.”

Art. 4 — „(1) Asociația este subiectul de drept privat constituit de trei sau mai multe persoane care, pe baza unei înțelegeri, pun în comun și fără drept de restituire contribuția materială, cunoștințele sau aportul lor în muncă pentru realizarea unor activități în interes general, al unor colectivități sau, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial.”

Art. 5 — „(1) Asociația dobândește personalitate juridică prin înscrierea în Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la grefa judecătoriei în a cărei circumscripție își are sediul.

(2) În temeiul dreptului constituțional la asociere, persoanele fizice se pot asocia fără a constitui o persoană juridică atunci când realizarea scopului propus permite aceasta.”

Art. 6 — „(1) În vederea dobândirii personalității juridice, membrii asociației încheie statutul asociației, prin act sub semnătură privată.

(2) Statutul cuprinde, sub sancțiunea nulității absolute: (...)

b) exprimarea voinței de asociere și precizarea scopului și a obiectivelor asociației;”

Art. 7 — „(1) Oricare dintre membrii asociației, pe baza împuternicirii date în condițiile art. 6 alin. (2) lit. h), poate formula o cerere de înscriere a asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor aflat la grefa judecătoriei în a cărei circumscripție urmează să-și aibă sediul.

(2) Cererea de înscriere va fi însoțită doar de următoarele documente:

a) statutul asociației, într-o singură copie certificată pentru conformitate cu originalul de persoană împuternicită în condițiile art. 6 alin. (2) lit. h); (...)

e) dovada disponibilității denumirii eliberată de Ministerul Justiției sau, după caz, refuzul motivat al eliberării acesteia. (...)

(3) Este interzis ca denumirea asociației să fie identică sau asemănătoare până la confuzie cu denumirea altei persoane juridice fără scop patrimonial, constituite potrivit prevederilor

prezentei ordonanțe. Astfel, o denumire este susceptibilă de a fi apropiată dacă nu aparține unei alte persoane juridice fără scop patrimonial de același fel — asociație, fundație sau federație — prin înscrierea ei anterioară în Registrul național al persoanelor juridice fără scop patrimonial.

(31) Este interzisă utilizarea în denumirea asociației a unor sintagme sau cuvinte susceptibile să creeze confuzie cu denumirea unor autorități sau instituții publice. Prin sintagme sau cuvinte susceptibile să creeze confuzie cu denumirea unor autorități sau instituții publice se înțelege includerea în denumirea asociației a unor termeni și expresii precum: «comisariat», «inspectorat», «gardă», «autoritate», «poliție», «jandarmerie», «protecția consumatorilor» sau derivatele acestora.

(32) Înscrierea unei asociații folosind în denumirea sa cuvintele «național» sau «român» ori derivatele acestora se realizează numai cu acordul prealabil al Secretariatului General al Guvernului.

(33) Este interzis ca denumirea asociației să fie identică sau asemănătoare până la confuzie cu denumirea oricărei structuri profesionale constituite în baza legii și care funcționează în acord cu aceasta, cum ar fi: «Barou», «Cameră», «Uniunea Națională a Barourilor din România», «Uniunea Națională a Notarilor Publici din România», «Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești», «Consiliul de Mediere», «Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România», «Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România», precum și altele asemenea. (...)

(35) Interdicțiile cu privire la denumire prevăzute pentru asociații și fundații sunt aplicabile în mod corespunzător și pentru federații.

(4) În cazul nerespectării dispozițiilor alin. (3)—(3³) și alin. (35), Ministerul Justiției va refuza motivat eliberarea dovezii disponibilității denumirii.”

Art. 8 — „(1) Asociația devine persoană juridică din momentul înscrierii ei în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

(2) În termen de 3 zile de la depunerea cererii de înscriere și a documentelor prevăzute la art. 7 alin. (2) judecătorul desemnat de președintele instanței verifică legalitatea acestora și dispune, prin încheiere, înscrierea asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

(21) În cadrul procedurii de verificare a legalității cererii de înscriere și a documentelor prevăzute la art. 7 alin. (2), judecătorul desemnat de președintele instanței verifică respectarea dispozițiilor art. 7 alin. (3) și poate dispune, prin încheiere motivată, înscrierea asociației în Registrul asociațiilor și fundațiilor, chiar dacă există un refuz motivat al Ministerului Justiției de a elibera dovada disponibilității denumirii, pe care îl apreciază ca neîntemeiat.”

Art. 38 — „(1) O asociație, fundație sau federație poate fi recunoscută de Guvernul României ca fiind de utilitate publică dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) activitatea acesteia se desfășoară în interes general sau al unor colectivități, după caz;

b) funcționează de cel puțin 3 ani și a realizat o parte din obiectivele stabilite, făcând dovada unei activități neîntrerupte prin acțiuni semnificative;

c) prezintă un raport de activitate din care să rezulte *desfășurarea unei activități anterioare semnificative, prin derularea unor programe ori proiecte specifice scopului său*, însoțit de situațiile financiare anuale și de bugetele de venituri și cheltuieli pe ultimii 3 ani anteriori datei depunerii cererii privind recunoașterea statutului de utilitate publică;

d) deține un patrimoniu, logistică, membri și personal angajat, corespunzător îndeplinirii scopului propus;

d1) valoarea activului patrimonial pe fiecare dintre cei 3 ani anteriori în parte este cel puțin egală cu valoarea patrimoniului inițial/de 3 ori valoarea salariului brut pe țară garantat în plată;

e) face dovada existenței unor contracte de colaborare și parteneriate cu instituții publice sau asociații ori fundații din țară și din străinătate;

f) face dovada obținerii unor rezultate semnificative în ceea ce privește scopul propus sau prezintă scrisori de recomandare din partea unor autorități competente din țară sau din străinătate, care recomandă continuarea activității.”

Art. 41 — „(1) Recunoașterea utilității publice conferă asociației sau fundației următoarele drepturi și obligații:

a) dreptul de a i se atribui în folosință gratuită bunurile proprietate publică; (...)

d) *obligația de a menține cel puțin nivelul activității și performanțele care au determinat recunoașterea.*”

Art. 85 — „Persoanele juridice de utilitate publică — asociații, fundații sau alte organizații de acest fel — înființate prin legi, ordonanțe, decrete-lege, hotărâri ale Guvernului sau prin orice alte acte de drept public nu intră sub incidența prevederilor prezentei ordonanțe, ci rămân supuse reglementărilor speciale care stau la baza înființării și funcționării lor.”

III. Orientările jurisprudențiale divergente

13. Autorul sesizării a susținut că nu există un punct de vedere unitar cu privire la posibilitatea asociațiilor și fundațiilor înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 de a desfășura activități specifice arbitrajului instituționalizat.

14. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială s-a apreciat că orice asociație sau fundație înființată în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 poate să constituie și să organizeze activități specifice arbitrajului instituționalizat, sintagma „organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii” din cuprinsul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă referindu-se și la acestea.

15. În fundamentarea acestei orientări s-a arătat că arbitrajul este o jurisdicție alternativă, care are caracter privat conform art. 541 din Codul de procedură civilă. Norma de la art. 616 alin. (1) din același cod reglementează arbitrajul instituționalizat, ca formă de jurisdicție arbitrală care se constituie și funcționează în mod permanent pe lângă o organizație sau instituție internă ori internațională sau ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii, pe baza unui regulament propriu aplicabil în cazul tuturor litigiilor supuse spre soluționare potrivit unei convenții arbitrale. Activitatea arbitrajului instituționalizat nu are caracter economic și nu urmărește obținerea de profit. Din analiza acestor prevederi rezultă că înființarea tribunalelor arbitrale este permisă de lege, neexistând niciun impediment pentru înregistrarea unei asociații care are ca scop înființarea unei forme de jurisdicție arbitrală, aceasta fiind conformă cu art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000.

16. În sensul primei orientări jurisprudențiale au fost anexate sesizării hotărâri judecătorești definitive pronunțate de Tribunalul Covasna și Judecătoria Bufta.

17. În cea de-a doua orientare jurisprudențială s-a apreciat că numai asociațiile și fundațiile care au dobândit statut de utilitate publică, în condițiile art. 38 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, au dreptul să modifice actul constitutiv în sensul includerii în obiectivele sale desfășurarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat.

18. În susținerea acestei orientări s-a arătat că asociațiile și fundațiile care au dobândit statut de utilitate publică sunt „organizații neguvernamentale de interes public”, în sensul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, astfel încât pot derula activități de arbitraj instituționalizat.

19. În sensul celei de-a doua orientări jurisprudențiale au fost anexate sesizării hotărâri judecătorești definitive pronunțate de tribunalele Iași și Timiș.

20. În cea de-a treia orientare jurisprudențială s-a apreciat că asociațiile și fundațiile înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 nu pot avea ca scop organizarea arbitrajului instituționalizat, indiferent dacă au dobândit sau nu au dobândit statut de utilitate publică.

21. S-a arătat că opțiunea de organizare a arbitrajului instituționalizat se poate conferi numai prin lege specială, astfel cum rezultă din conținutul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia „arbitrajul instituționalizat este acea formă de jurisdicție arbitrală care se constituie și funcționează în mod permanent (...) ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii (...)”.

22. În sensul acestei orientări jurisprudențiale au fost anexate sesizării hotărâri judecătorești definitive pronunțate de tribunalele Alba, Botoșani, Brașov și București.

IV. Jurisprudența Curții Constituționale

23. Prin Decizia nr. 86 din 20 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 215 din 3 aprilie 2009, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 21 alin. (2) lit. f) și alin. (3), art. 23 alin. (3), art. 24 alin. (1) și art. 33 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, reținând că, în anumite situații, legiuitorul poate institui forme speciale de asociere ce urmăresc salvagardarea unor interese de ordin general și care, în perspectiva scopurilor pe care le urmăresc, nu reprezintă, în realitate, modalități înscrise în conceptul de liberă asociere, astfel cum acesta este conturat prin prevederile art. 37 din Constituție.

24. Prin Decizia nr. 1.121 din 10 septembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 27 octombrie 2009, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 lit. i) din Legea camerelor de comerț din România nr. 335/2007, reținând că instanțele de arbitraj comercial nu sunt instanțe judecătorești, în sensul prevederilor art. 126 și ale art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituția României, ci jurisdicții menționate expres de Legea fundamentală în art. 146 lit. d), iar înființarea acestora nu este condiționată de adoptarea unei legi organice.

25. Prin Decizia nr. 813 din 2 octombrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 725 din 25 octombrie 2012, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 7 alin. (31) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, reținând că legiuitorul a urmărit să delimiteze sfera asociațiilor, ca subiecte de drept ce au ca scop realizarea unor interese legitime colective sau personale nepatrimoniale, de cea a instituțiilor statului, autorități administrative centrale sau locale, care, în realizarea interesului public, național sau local, sunt înființate prin lege, iar nu potrivit manifestării de voință a unor persoane fizice sau juridice. Interdicția de a nu utiliza, în cadrul denumirii unei asociații, termeni similari cu denumirea unor autorități sau instituții publice de interes național sau local a fost introdusă de legiuitor în scopul de a nu crea confuzie în cadrul societății în privința entităților deținătoare ale forței publice coercitive.

26. Prin Decizia nr. 56 din 5 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 179 din 13 martie 2014, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 sunt constituționale în raport cu criticile formulate. În considerentele acestei decizii s-a reținut că scopul reglementării noi este eliminarea confuziilor dintre activitățile desfășurate de asociații/fundații/federații și activitățile specifice unor autorități sau instituții publice, ale altor persoane juridice fără scop patrimonial de același fel sau ale unor structuri profesionale

constituite în baza legii, scop care protejează drepturile celorlalți, pe de o parte, și un interes de ordine publică, pe de altă parte, avându-se în vedere și faptul că asociațiile/fundațiile/federațiile sunt constituite de persoane fizice și persoane juridice care urmăresc desfășurarea unor activități în interes general sau în interesul unor colectivități locale ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial.

V. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

27. Prin Decizia nr. 8 din 2 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 580 din 2 iulie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a admis sesizarea și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1 alin. (1), art. 2 alin. (1) lit. a), r) și s) și art. 8 alin. (11) și (12) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit că: „În vederea exercitării controlului de legalitate asupra actelor administrative la cererea asociațiilor, în calitate de organisme sociale interesate, invocarea interesului legitim public trebuie să fie subsidiară invocării unui interes legitim privat, acesta din urmă decurgând din legătura directă dintre actul administrativ supus controlului de legalitate și scopul direct și obiectivele asociației, potrivit statutului.”

În considerentele de la paragrafele 81 și 82 din această decizie s-a reținut că, potrivit art. 2 alin. (3) lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, statutul asociației cuprinde, sub sancțiunea nulității absolute, precizarea scopului și obiectivelor asociației, actul normativ folosind și noțiunea de scop principal al persoanei juridice, atunci când prevede că asociațiile pot desfășura orice alte activități economice directe dacă acestea au caracter accesoriu și sunt în strânsă legătură cu acest scop (art. 48). Concluzionând, se poate reține că, indiferent dacă asociația urmărește un interes general sau al unei colectivități ori, după caz, interesul său personal nepatrimonial, aceasta trebuie să își stabilească prin statut scopul direct și obiectivele. Asociația nu poate avea decât acele drepturi și obligații care corespund scopului statutar de activitate, în concordanță cu principiul specialității capacității de folosință a persoanei juridice, actele juridice emise cu încălcarea acestui principiu fiind lovite de nulitate absolută.

28. Prin Decizia nr. 19 din 13 noiembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 86 din 30 ianuarie 2024, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a admis sesizarea și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 35 și 95 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, coroborate cu art. 6, 33 și 35 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, precum și cu art. 8 din Regulamentul privind organizarea Registrului asociațiilor și fundațiilor, Registrului federațiilor și Registrului național al persoanelor juridice fără scop patrimonial, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 954/2000, a stabilit că: „Afilieră de noi membri ai unei fundații sportive reprezintă o modificare de act constitutiv sau, după caz, de statut, în sensul dispozițiilor art. 33 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000. Drepturile ce rezultă din calitatea de membru sunt condiționate de înscrierea în Registrul federațiilor a modificării de statut constând în afilierea de noi membri.”

În considerentele de la paragrafele 70, 73 și 76 din această decizie s-a reținut că: „legiuitorul acordă o atenție deosebită elementelor de conținut ale statutului și, în genere, respectării tuturor cerințelor legale privitoare la valabila constituire a unei asociații sau fundații, instituind o procedură judiciară, cu caracter necontencios, de verificare și regularizare. Impunerea prin lege a unei asemenea proceduri, aflată sub controlul și decizia unui judecător, iar nu a unei simple proceduri administrative nonjudiciare este, prin ea însăși, îndeajuns de sugestivă cu privire la intenția legiuitorului și la însemnătatea acordată de acesta aspectelor privitoare la înființarea unei asociații sau, în

același spirit, a unei fundații sau federații. (...) legiuitorul impune pentru modificarea statutului asociației (și, în mod analog, și a celui al federației) o procedură care, în elementele ei fundamentale, este similară celei stabilite pentru situația în care se înființează o astfel de persoană juridică. Similaritatea procedurii vizează nu doar, în plan substanțial, actele juridice care trebuie încheiate și/sau depuse, ci și procedura propriu-zisă de înregistrare, verificare și soluționare a cererii de modificare a statutului. Prin urmare, se poate afirma că impunerea, pentru modificarea statutului, a unei proceduri de aceeași natură, având aceleași caracteristici și supusă acelorași exigențe, devoalează și evocă intenția legiuitorului de a pretinde aceeași rigoare, inclusiv atunci când ceea ce se solicită este modificarea statutului. (...) Întrucât, *de lege lata*, asemenea norme cu caracter derogatoriu lipsesc, interpretarea nu doar literală, ci și sistematică a legii trimite la concluzia că orice modificare a unui element de conținut al statutului dintre acelea prevăzute sub sancțiunea nulității de art. 6 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 trebuie să respecte condițiile și procedurile stabilite pentru înființarea asociației (federației) și dobândirea de către aceasta a personalității juridice.”

VI. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

29. Prin Hotărârea din 2 octombrie 2018, pronunțată în Cauza *Mutu și Pechstein împotriva Elveției*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că art. 6 paragraful 1 din Convenție este aplicabil *ratione personae*, reținând că CAS (Curtea de arbitraj sportiv) nu era nici un tribunal statal, nici o altă instituție de drept public elvețian, ci o entitate înființată sub auspiciile Consiliului Internațional de Arbitraj Sportiv (ICAS), adică o fundație de drept privat. Deși CAS își derivă autoritatea dintr-o fundație de drept privat, ea se bucură de o jurisdicție deplină în stabilirea, pe baza normelor de drept și după desfășurarea procedurilor conform modului prescris, a tuturor chestiunilor factuale și juridice supuse controlului ei, în contextul litigiilor din fața sa. Deciziile ei prevedeau o soluție de tip judiciar pentru aceste litigii, precum și posibilitatea formulării unui recurs împotriva acestora în fața Curții Supreme Federale. Mai mult, Curtea Supremă Federală considera că deciziile pronunțate de către CAS erau „hotărâri veritabile, comparabile cu cele ale unui tribunal statal”. Când s-a pronunțat cu privire la cazurile reclamanților, prin efectul combinat al Legii federale privind dreptul internațional privat și jurisprudența Curții Supreme Federale, CAS a avut, așadar, aparența unui „tribunal instituit de lege”, în înțelesul art. 6 paragraful 1 din Convenție.

30. Prin Hotărârea din 28 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *Suda împotriva Republicii Cehe*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat încălcarea art. 6 paragraful 1 din Convenție, reținând că procedura de arbitraj nu îndeplinea, în primul rând, cerința fundamentală prevăzută de art. 6 paragraful 1 din Convenție, și anume „instituirea prin lege”, întrucât clauza de arbitraj în litigiu oferea puterea de a soluționa arbitrilor înscrisi în lista unei societăți cu răspundere limitată, nefiind vorba de o instanță arbitrală „instituită prin lege”.

VII. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene

31. Prin Ordonanța din 13 februarie 2014, pronunțată în Cauza C-555/13, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a apreciat că este admisibilă o întrebare preliminară adresată de un tribunal arbitral având o origine legală, ale cărui decizii sunt obligatorii pentru părți și a cărui competență nu depinde de acordul acestora. Curtea a reținut că pentru a aprecia dacă organul de trimitere are caracterul unei „instanțe” în sensul articolului 267 din TFUE, aspect care ține exclusiv de dreptul Uniunii, trebuie luat în considerare un ansamblu de elemente, precum originea legală a organului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organ a normelor de drept și independența acestuia.

32. Prin Ordonanța din 13 decembrie 2018, pronunțată în Cauza C-370/18, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a apreciat că nu este admisibilă cererea de decizie preliminară formulată de Tribunalul de Arbitraj Instituționalizat Galați, reținând că un tribunal arbitral instituit printr-o convenție nu constituie o instanță dintr-un stat membru în sensul articolului 267 din TFUE, întrucât lipsește caracterul obligatoriu al competenței sale, din moment ce nu există nicio obligație, nici în drept, nici în fapt, a părților contractante de a-și soluționa litigiile pe calea arbitrajului, iar autoritățile publice ale statului membru în cauză nu sunt nici implicate în decizia de a opta pentru arbitraj, nici chemate să intervină din oficiu în desfășurarea procedurii în fața arbitrului.

VIII. **Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție**

33. Procurorul general a apreciat că a treia orientare jurisprudențială este în litera și spiritul legii, în sensul că asociațiile și fundațiile înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 nu pot avea ca scop și/sau ca obiectiv organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat, indiferent dacă au dobândit sau nu au dobândit statut de utilitate publică.

34. În acest sens a arătat că divergența jurisprudențială privește înțelesul sintagmei „organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii” din cuprinsul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

35. Aplicând metoda de interpretare istorico-teleologică, se poate observa că, la data adoptării acestei norme, arbitrajul instituționalizat era constituit și funcționa în mod permanent fie pe lângă instituții interne înființate ca organe de specialitate ale administrației publice centrale (Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, Casa Națională de Asigurări de Sănătate și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare), fie pe lângă organizații neguvernamentale cărora legiuitorul le-a stabilit caracterul de utilitate/interes public (camerele de comerț și industrie și Uniunea Națională a Barourilor din România).

36. Or, norma anterior evocată nu a modificat această paradigmă funcțională a arbitrajului instituționalizat, în sensul de a conferi oricărei organizații neguvernamentale, constituită în temeiul liberei asocieri, dreptul de a-și stabili activități specifice acestei forme de jurisdicție arbitrală.

37. Din perspectiva interpretării sistematice s-a arătat că entitățile abilitate să organizeze în mod permanent arbitrajul instituționalizat sunt stabilite, prin voința legiuitorului, ca fiind de utilitate sau interes public, iar calificarea pe care acesta o face intervine anterior desfășurării oricărei activități specifice arbitrajului instituționalizat.

38. Prevederile art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă consacră în mod explicit principiul legalității, stabilind că arbitrajul instituționalizat, ca formă de jurisdicție arbitrală, se constituie și funcționează în mod permanent pe lângă o instituție internă ori internațională sau ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii.

39. Prin urmare, „legea” în sensul de act normativ adoptat de către Parlament ori de către Guvern, prin delegare legislativă, stabilește organizațiile neguvernamentale care, îndeplinind caracteristica de a fi de interes public, desfășoară activități specifice arbitrajului instituționalizat în baza unui regulament propriu aplicabil tuturor litigiilor supuse soluționării potrivit unei convenții arbitrale.

40. Atât camerele de comerț și industrie, cât și Uniunea Națională a Barourilor din România, camerele notarilor publici și Centrul de Soluționare Alternativă a Litigiilor sunt organizații neguvernamentale pe lângă care sunt organizate activități de arbitraj instituționalizat ori, după caz, desfășoară astfel de activități, care însă nu sunt înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000.

41. Or, acestor din urmă entități, cărora legiuitorul le recunoaște caracterul de organizații de interes public, precum și posibilitatea organizării și desfășurării activităților specifice arbitrajului instituționalizat, li se adresează sintagma „organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii” din cuprinsul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

42. Prin urmare, nu intră sub incidența acestei norme organizațiile neguvernamentale înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, care, declarându-se prin propria voință a asociațiilor ca fiind de interes public, își stabilesc drept scop și/sau obiectiv organizarea și desfășurarea, în mod permanent, a arbitrajului instituționalizat.

IX. **Opiniile specialiștilor consultați**

43. Un colectiv didactic de specialitate din cadrul *Facultății de Drept a Universității din București* a apreciat că art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că asociațiile și fundațiile înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 pot avea ca scop și/sau ca obiectiv organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat numai dacă, printr-un act normativ cu putere de lege, li se conferă posibilitatea desfășurării unor asemenea activități.

44. S-a argumentat că sintagma „în condițiile legii”, pe care art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă o impune drept condiție a arbitrajului instituționalizat, trebuie analizată în litera, dar mai ales în spiritul său, în sensul că o asemenea formă permanentă de soluționare a litigiilor trebuie organizată în temeiul unei norme legale speciale care să îi autorizeze înființarea și să îi permită ulterior funcționarea.

45. Astfel, o asociație sau fundație nu poate constitui o instanță de arbitraj instituționalizat dacă nu este expres autorizată de lege în acest sens. Simpla îndeplinire de către o asemenea organizație neguvernamentală a condițiilor de înființare, organizare și funcționare din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 nu exprimă în mod suficient voința legiuitorului de a autoriza înființarea unei forme de arbitraj instituționalizat atât timp cât acest act normativ nu conține prevederi speciale cu privire la condițiile specifice unui astfel de scop.

46. S-a mai arătat că instituțiile de arbitraj existente sunt constituite în temeiul unei legi speciale, pe lângă ori sub coordonarea unei entități de interes public. Acestea sunt „organizațiile neguvernamentale de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii” din cuprinsul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care respectă art. 124 alin. (2) din Constituția României, conform căruia „Justiția este unică, împărțită și egală pentru toți”.

47. Un alt colectiv didactic de specialitate din cadrul *Facultății de Drept a Universității București* a transmis punct de vedere în sensul aceleiași opinii prin care a arătat că enumerarea din cuprinsul textului de lege supus interpretării este generică și orientativă, de natură să acopere toate ipotezele în care prin lege (alta decât Codul de procedură civilă) se prevede expres posibilitatea unei entități, oricare ar fi forma ei de constituire și funcționare, de a înființa arbitrajul instituționalizat.

48. Jurisdicția arbitrală permanentă, ca formă de jurisdicție alternativă cu caracter privat, funcționează ca o excepție de la justiția statală reglementată prin lege. Or, această excepție poate fi instituită numai prin lege specială, care este de strictă interpretare și aplicare. În consecință, tribunalele arbitrale permanente nu pot fi înființate decât în condițiile strict prevăzute de lege și în măsura în care printr-o dispoziție specială a legii se derogă expres de la justiția statală.

49. Nu este exclus ca legiuitorul să prevadă că pot fi înființate entități chiar în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, care pot desfășura și activități de arbitraj instituționalizat, fiind însă necesară existența unei dispoziții legale speciale care să confere entităților respective această prerogativă.

50. *Facultatea de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca* a apreciat că orice asociație sau fundație înființată în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 poate să constituie și să organizeze activități specifice arbitrajului instituționalizat.

51. S-a arătat că arbitrajul ad-hoc constituie modalitatea originară, tradițională a arbitrajului, organizat la inițiativa părților. În raport cu justiția etatică, arbitrajul, inclusiv cel instituțional, nu este învestit cu prerogative de putere publică (*imperium*).

52. Organizarea arbitrajului de către o organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare „în condițiile legii” se referă la respectarea cerințelor legale minimale pentru organizarea arbitrajului instituționalizat și pentru funcționarea persoanei juridice sub egida căreia se organizează arbitrajul.

53. În ceea ce privește tipul de persoană juridică ce poate organiza arbitrajul instituționalizat, în măsura în care se admite că nu este necesară o dispoziție legală expresă în acest sens, de principiu, acestea sunt asociațiile și fundațiile și, prin excepție, alte tipuri de persoane juridice care nu urmăresc scopuri patrimoniale.

54. Cât timp organizarea unei instituții permanente de arbitraj este în concordanță cu scopul propus prin actul de înființare, această activitate poate fi realizată de o asociație sau fundație conform art. 206 din Codul civil, iar activitatea de arbitraj nu este supusă unei cerințe de autorizare prealabilă potrivit art. 207 din același cod.

55. *Universitatea de Vest din Timișoara* a apreciat că arbitrajul instituționalizat nu se poate constitui de o asociație sau fundație, independent de obținerea statutului de utilitate publică.

56. S-a argumentat că sintagma „în condițiile legii” din cuprinsul art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă relevă că arbitrajul instituționalizat poate fi organizat numai de entitățile reglementate în mod transparent și previzibil, care oferă garanții adecvate de independență și imparțialitate.

57. Astfel, doar curțile de arbitraj care funcționează pe lângă camerele de comerț și industrie pot exercita arbitrajul instituționalizat, deoarece își desfășoară activitatea în temeiul Legii camerelor de comerț din România nr. 335/2007, cu modificările și completările ulterioare, și oferă suficiente garanții cu privire la asigurarea independenței și imparțialității arbitrilor, conform art. 4 lit. i), art. 28 alin. (2) lit. e), art. 29 și 30 din aceeași lege.

58. Prin edictarea art. 616 din Codul de procedură civilă, legiuitorul nu a urmărit extinderea paradigmei funcționale a arbitrajului instituționalizat dincolo de limitele în care acesta exista la momentul adoptării acestui cod.

59. De altfel, persoanele juridice în cadrul cărora s-au constituit curțile de arbitraj instituționalizat au dobândit dreptul de a desfășura activitatea de arbitraj în temeiul legii, nu în baza unei autorizări din partea unui judecător.

60. Rațiunea pentru care persoanele fizice și juridice constituie asociații și fundații constă în desfășurarea unei activități „de interes general” sau „în interesul unor colectivități”, care însă trebuie să excludă orice interes cu caracter patrimonial al membrilor asociațiilor sau fundațiilor.

61. Or, în cazul în care instituția organizatoare a arbitrajului ar fi o asociație sau fundație s-ar ajunge ca această entitate să suporte costurile organizării activităților arbitrale, fără să îi fie permisă realizarea de venituri din aceste activități și în condițiile în care Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 reglementează în art. 46—48, cu strictețe, modalitatea în care asociațiile și fundațiile pot obține venituri.

X. Opinia judecătorilor-raportori

62. Judecătorii-raportori au apreciat că prevederile art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă permit entităților supuse reglementării Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 includerea în statut, ca scop și/sau ca obiectiv, organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat numai în situația în care legiuitorul, printr-o normă/lege specială, le atribuie această competență/prerogativă (numai dacă printr-o lege specială se prevede această prerogativă pentru entitățile respective).

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

XI.1. Asupra admisibilității sesizării

63. Potrivit art. 514 din Codul de procedură civilă, „pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești”.

64. Verificând regularitatea investiției, prin prisma prevederilor legale anterior evocate, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este legitimat procesual activ să declanșeze mecanismul de unificare al recursului în interesul legii.

65. În privința cerințelor de admisibilitate ale recursului în interesul legii, ele rezultă din prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, conform cărora „recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii”.

66. Examinarea hotărârilor judecătorești definitive anexate sesizării relevă existența unei jurisprudențe neunitare în ceea ce privește includerea în statutul asociațiilor și fundațiilor ca scop și/sau ca obiectiv organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat.

67. Chiar dacă întrebarea vizează exclusiv interpretarea dispozițiilor art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, este evident că, prin raportare la sintagma *în condițiile legii* și prin analiza conținutului semantic al sintagmei „organizație neguvernamentală de interes public”, menționată de acest text de lege ca fiind autorizată să organizeze activități de arbitraj instituționalizat, titularul sesizării are în vedere legislația și procedura prin care entitățile supuse reglementării Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 pot organiza activitatea de arbitraj instituționalizat, din perspectiva dreptului comun în materia persoanelor juridice fără scop patrimonial, reprezentat de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000.

68. În aceste condiții se impune reformularea problemei de drept ce formează obiectul sesizării, în sensul următor: *dacă prevederile art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă permit entităților supuse reglementării Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 să insereze în statut ca scop și/sau ca obiectiv organizarea unei jurisdicții de arbitraj instituționalizat sau este necesar ca legiuitorul, printr-o normă/lege specială, să le atribuie această competență/prerogativă.*

69. Problema de drept reformulată este susținută de jurisprudența neunitară existentă cu privire la procedura de acordare a personalității juridice unor asociații sau fundații care au prevăzut în statut posibilitatea de organizare a arbitrajului instituționalizat.

70. În acest sens au fost pronunțate atât în primă instanță, cât și în calea de atac a apelului soluții de admitere pentru motivul că legea nu distinge și că asociațiile își pot trece această activitate în statut, dar și soluții de respingere cu motivarea că,

pentru a putea organiza activități de arbitraj instituționalizat, este nevoie de o dispoziție distinctă a legiuitorului sau, într-o altă orientare, este necesară recunoașterea statutului de utilitate publică al asociației sau fundației.

71. Fiind îndeplinite cerințele de admisibilitate reglementate de art. 515 din Codul de procedură civilă, se impune soluționarea pe fond a sesizării.

XI.2. Asupra fondului sesizării

72. Se cuvine reiterat că problema de drept, care a primit dezlegări diferite din partea instanțelor de judecată, este cea referitoare la modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în sensul de a se stabili dacă entitățile supuse prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 pot include în statut ca scop și/sau ca obiective constituirea și organizarea, în mod permanent, a arbitrajului instituționalizat.

73. Distinct de reglementarea preexistentă a arbitrajului ad-hoc, noțiunea de arbitraj instituționalizat, ca formă alternativă de jurisdicție privată, a fost inclusă, cu caracter de noutate, în Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 15 iulie 2010, fiindu-i atribuit, în integralitate, titlul VII din cartea a IV-a — Despre arbitraj, însă legiuitorul a oferit o definiție imprecisă și lipsită de rigoare.

74. Potrivit dispozițiilor art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, arbitrajul instituționalizat este acea formă de jurisdicție arbitrală care se constituie și funcționează în mod permanent pe lângă o organizație sau instituție internă ori internațională sau *ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii*, pe baza unui regulament propriu aplicabil în cazul tuturor litigiilor supuse ei spre soluționare potrivit unei convenții arbitrale.

75. Ceea ce a generat o interpretare neunitară a textului de lege este, pe de o parte, utilizarea sintagmei „organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare” în indicarea persoanei juridice ce organizează arbitrajul instituționalizat, iar, pe de altă parte, mențiunea că această formă de jurisdicție arbitrală „se constituie și funcționează (...) în condițiile legii”.

76. Este de remarcat faptul că, în dreptul pozitiv, nu există un text de lege care să dea o definiție legală conceptului de *organizație neguvernamentală de interes public*. Expresia *organizație neguvernamentală* a intrat în uz odată cu înființarea Organizației Națiunilor Unite în 1945 prin prevederile art. 71 din capitolul X din Carta Națiunilor Unite, fiind privită ca organizație nonprofit care funcționează independent de guvernele naționale.

77. Ca atare, norma de trimitere la o lege în baza căreia se constituie și funcționează o astfel de organizație neguvernamentală a creat dificultăți în stabilirea acesteia, apreciindu-se că trebuie să fie, în mod necesar, o lege specială care să autorizeze persoana juridică fără scop lucrativ în scopul organizării activității de arbitraj instituționalizat ori, dimpotrivă, că este suficientă raportarea la normele de drept comun din materia înființării persoanelor juridice de drept privat fără scop patrimonial, reprezentate de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000.

78. Această situație a determinat constituirea a trei orientări jurisprudențiale: cea care apreciază că este suficient ca în statutul persoanei juridice înființate în baza Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 să se prevadă posibilitatea organizării arbitrajului instituționalizat, cea care solicită, ca o condiție suplimentară, recunoașterea statutului de utilitate publică pentru persoana juridică respectivă și cea care consideră că este necesară intervenția expresă a legiuitorului care să permită constituirea unei entități având acest scop.

79. În prezența lipsei de claritate a normei legale, o interpretare corectă, care să stea la baza unei practici unitare, trebuie realizată ținându-se seama, deopotrivă, de interpretarea istorico-teleologică (analizând finalitatea urmărită de legiuitor

într-un context istoric dat) și sistematică (bazată pe coroborarea textelor legale de așa manieră încât interpretările acestora să se concilieze).

80. Pornind de la interpretarea istorico-teleologică, trebuie avut în vedere că, deși procedura arbitrajului era cuprinsă în prevederile art. 340—370³ din cartea a IV-a a Codului de procedură civilă din 1865, încă de la intrarea sa în vigoare, forma arbitrajului instituționalizat nu își avea corespondent.

81. Prin Legea nr. 59/1993 pentru modificarea Codului de procedură civilă, a Codului familiei, a Legii contenciosului administrativ nr. 29/1990 și a Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din 26 iulie 1993, a fost introdus art. 341¹, care a pus bazele normative formale ale arbitrajului instituționalizat, în sensul în care „părțile pot conveni ca arbitrajul să fie organizat de o instituție permanentă de arbitraj sau de o terță persoană”.

82. Această reglementare nu a vizat și o definire a noțiunii de instituție permanentă de arbitraj, ci a cuprins prevederi comune arbitrajului ad-hoc și celui instituționalizat.

83. Determinat de această normă, în literatura de specialitate s-a considerat că părțile puteau trimite la regulamente și reguli de procedură arbitrale adoptate de către o instituție ori un organism intern sau internațional, spre exemplu, Regulamentul de Arbitraj al Comisiei Națiunilor Unite pentru Drept Comercial Internațional (UNICTRAL).

84. Această orientare nu a fost doar teoretică, ci a fost bazată pe o anumită tradiție în materie de arbitraj instituționalizat și reglementată prin legi speciale, în acord cu norma internațională reprezentată de Convenția europeană de arbitraj comercial internațional din 21 aprilie 1961, adoptată de Organizația Națiunilor Unite. România a acceptat jurisdicția instanțelor de arbitraj internațional în materie comercială, ratificând convenția prin Decretul nr. 281 din 25 iunie 1963.

85. În acest context, se impune a fi amintit că prin Decretul-lege nr. 139 din 11 mai 1990 privind camerele de comerț și industrie din România, emis de Consiliul Provizoriu de Uniune Națională, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 12 mai 1990, au fost înființate Camera de Comerț și Industrie a României, ca organizație neguvernamentală, de utilitate publică, cu caracter autonom, precum și Curtea de arbitraj comercial internațional, instituție fără personalitate juridică, ce se organiza și funcționa pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României.

86. Așadar, prin introducerea art. 341¹ din Codul de procedură civilă din 1865 s-a urmărit o recunoaștere expresă a modalității alternative de exercitare a arbitrajului de către o instituție organizată permanent, inclusiv din perspectiva dreptului procesual comun, fiind reglementate modalitatea de înființare a tribunalului arbitral, procedura în fața acestuia, forța obligatorie a hotărârii și căile de atac la instanțele statale.

87. Normativizarea acestei tipologii de jurisdicție privată nu a avut ca obiectiv instituirea unui nou cadru legislativ de înființare a persoanelor juridice, pe temeiul liberei asocieri, ca „instituții permanente de arbitraj”, ci consacarea legală, în cuprinsul Codului de procedură civilă din 1865, a acestei forme de arbitraj preexistente, în maniera definită de către doctrina de specialitate și reglementată, disparat, în diverse acte normative.

88. Concluzia este susținută de împrejurarea că această formă de jurisdicție alternativă a continuat să fie reglementată în diverse acte normative, legiuitorul apreciind necesară această modalitate de soluționare a litigiilor, prin raportare la specificul anumitor domenii de activitate, respectiv Legea nr. 52/1994 privind valorile mobiliare și bursele de valori, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 210 din 11 august 1994, prin care a fost înființată Camera arbitrală a bursei de valori; Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 28 aprilie 2006, prin care a fost înființată Comisia de arbitraj, instituție fără personalitate juridică, pe lângă Casa Națională de

Asigurări de Sănătate; Legea notarilor publici și a activităților notariale nr. 36/1995, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 92 din 16 mai 1995, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 77/2012, prin care a fost înființată Curtea de arbitraj ca instituție permanentă de arbitraj, neguvernamentală, fără personalitate juridică, ce funcționează pe lângă Camera Notarilor Publici.

89. De asemenea, federațiile sportive naționale, constituite prin asocierea cluburilor sportive și asociațiilor județene și ale municipiului București, pe ramuri de sport, sunt declarate *ope legis*, respectiv prin art. 35 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 69/2000), persoane juridice de drept privat, de utilitate publică, autonome, neguvernamentale, apolitice și fără scop lucrativ. Aceste organizații neguvernamentale dobândesc personalitate juridică în baza Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, numai cu avizul expres al Ministerului Tineretului și Sportului, cu mențiunea că, potrivit art. 36 alin. (5) din Legea nr. 69/2000, se organizează și funcționează în baza statutului propriu elaborat în conformitate cu prevederile acestei legi și cu statutele federațiilor internaționale corespondente. În acest context este de reținut că prin art. 94¹ din Legea nr. 69/2000 „litigiile izvorâte din contractul individual de muncă pentru sportivi sau din contractul de activitate sportivă pot fi soluționate fie de instanțele judecătorești, fie, dacă părțile decid astfel prin contractul încheiat între ele, pe calea arbitrajului instituționalizat, în conformitate cu dispozițiile cuprinse în Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare, și în statutele și regulamentele federațiilor sportive naționale”.

90. Este de menționat că, în perioada în care Codul de procedură civilă din 1865 a fost în vigoare, dreptul comun în materia înființării și funcționării persoanelor juridice fără scop patrimonial era reprezentat de Legea nr. 21/1924 pentru persoanele juridice (Asociații și Fundații), cu modificările ulterioare, în vigoare până la data de 30 aprilie 2000, cadru normativ general de exercitare a dreptului la liberă asociere, care nu cuprindea o identificare, cel puțin exemplificativă, a obiectivelor asociațiilor și fundațiilor, ci menționa scopul înființării acestora, care putea să corespundă fie intereselor generale ale colectivității, fie intereselor unei anumite categorii sociale, fie intereselor personale nepatrimoniale ale asociațiilor.

91. O reglementare identică a fost preluată și în cuprinsul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000.

92. Astfel, se constată că nu există, *de lege lata*, nicio dispoziție legală specială care să prevadă că asociațiile și fundațiile, constituite în baza dreptului la liberă asociere, pot să înființeze instituții permanente de arbitraj.

93. Prin urmare, introducerea legală a conceptului de arbitraj instituționalizat prin art. 616 din Codul de procedură civilă nu schimbă paradigma de reglementare anterioară, în contextul în care în fondul activ al legislației exista o consacrare a acestei tipologii de jurisdicție, organizată, în mod permanent, fie la nivelul unor instituții interne înființate ca organe de specialitate ale administrației publice centrale, fie de către organizații neguvernamentale, pe care legiuitorul le-a declarat, printr-o dispoziție specială, astfel cum este cea inserată în Legea nr. 69/2000, ca fiind de interes/utilitate publică.

94. Ca atare, în cadrul acestei prime interpretări, se constată că, pornind de la realități juridice preexistente, dispozițiile art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă au subsumat, în cadrul acestei noțiuni legale, elemente definitorii comune consacrate într-un ansamblu normativ eclectic, configurat prin legi speciale care, reglementând în diferite domenii, a consacrat forma de jurisdicție arbitrală permanentă.

95. Continuând raționamentul cu interpretarea sistematică, trebuie remarcat că, în conținutul său normativ, art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă enumeră, în mod limitativ, entitățile juridice care pot înființa arbitraj instituționalizat, ca formă de

jurisdicție arbitrală, respectiv o instituție guvernamentală internă sau internațională, precum și o organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, consacrand, în mod expres, și principiul legalității.

96. Dacă noțiunea de „instituție internă ori internațională” este clară și nu comportă dezbateri, chestiunea care a determinat practica judiciară neunitară și care se impune a fi lămurită este reprezentată de sintagma „organizație neguvernamentală de interes public”.

97. Așa cum s-a reținut anterior, termenul de organizație neguvernamentală nu are o reglementare legală, astfel că a fost asociat, prin analogie, cu instituția juridică cu cele mai multe asemănări, respectiv cu persoanele juridice fără scop lucrativ, astfel cum sunt definite de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000.

98. Potrivit art. 1 alin. (1) din actul normativ menționat, „persoanele fizice și persoanele juridice care urmăresc desfășurarea unor *activități de interes general* sau în interesul unor colectivități ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial pot constitui asociații ori fundații în condițiile prezentei ordonanțe”, iar conform alin. (2) al aceluiași articol, „asociațiile și fundațiile constituite potrivit prezentei ordonanțe sunt persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial”.

99. Se observă că, spre deosebire de art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă care se referă la o „organizație neguvernamentală de interes public”, Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 reglementează constituirea unor persoane juridice care au ca scop desfășurarea unor activități de interes general, sub formă de asociații (ca sumă de voințe) sau de fundații (ca afectare a unui patrimoniu).

100. Din această perspectivă, sfera noțiunii de interes general nu se identifică cu cea de interes public, astfel că nu se poate considera că reglementarea din art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă face trimitere, în mod direct și explicit, la persoanele juridice înființate în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, pe motiv că nu ar exista nicio distincție care să împiedice, în procedura de dobândire a personalității juridice prevăzute de actul normativ menționat, validarea unui statut care cuprinde voința asociațiilor sau a membrilor fondatori ai unei fundații de a organiza jurisdicția arbitrală.

101. Prin urmare, nu poate fi reținută prima orientare jurisprudențială, neexistând un cadru legal care să valideze o astfel de trimitere.

102. Nu poate fi considerată ca relevantă nici trimiterea pe care o parte a jurisprudenței a făcut-o la dispozițiile art. 38 și următoarele din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, care reglementează procedura recunoașterii asociațiilor, fundațiilor sau federațiilor de către Guvernul României ca fiind de utilitate publică, având în vedere că acordarea acestui statut: se face în considerarea unei activități neîntrerupte prin acțiuni semnificative de cel puțin 3 ani într-un anumit domeniu de interes general; presupune dreptul de a i se atribui în folosință gratuită bunurile proprietate publică, coroborat, printre altele, cu obligația de a menține, cel puțin, nivelul activității și performanțele care au determinat recunoașterea. Prin urmare, acordarea statutului de utilitate publică persoanei juridice fără scop patrimonial nu califică această persoană ca fiind dintre cele menționate de art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

103. Ca atare, cu referire la organizația neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, sintagma „în condițiile legii” reprezintă expresia voinței legiuitorului de a legitima entitățile juridice în activitatea de organizare, în mod instituționalizat și permanent, a arbitrajului anterior desfășurării oricărei activități specifice, acesta rezervându-și atributul de a stabili condițiile în care trebuie să se înființeze și să funcționeze o asemenea activitate.

104. Aceasta, deoarece însuși dreptul comun constituit de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 dispune că statul, prin autoritățile legislative și administrative, poate înființa persoane juridice fără scop patrimonial, ce nu se supun prevederilor

dreptului comun în materie, ci reglementărilor speciale în baza cărora s-au înființat. În acest sens, conform art. 85 din acest act normativ, „persoanele juridice de utilitate publică — asociații, fundații sau alte organizații de acest fel — înființate prin legi, ordonanțe, decrete-lege, hotărâri ale Guvernului sau prin orice alte acte de drept public nu intră sub incidența prevederilor prezentei ordonanțe, ci rămân supuse reglementărilor speciale care stau la baza înființării și funcționării lor”.

105. Spre deosebire de arbitrajul ad-hoc în legătură cu care nu sunt necesare forme de organizare instituționalizată, ci doar voința părților concretizată într-o convenție arbitrală sau clauză compromisorie și obligația, asumată de părți odată declanșată procedura arbitrală, a respectării procedurii de soluționare, în cazul arbitrajului instituționalizat este necesar ca acesta să funcționeze în mod permanent pe lângă o organizație sau instituție internă ori internațională sau, în a doua teză, ca organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare.

106. Sintagma „organizație neguvernamentală de interes public de sine stătătoare, în condițiile legii” poate fi definită numai ca o organizație neguvernamentală autorizată de legiuitor să exercite un astfel de arbitraj instituționalizat. Distinct de organizațiile sau instituțiile interne ori internaționale la care se referă prima teză și care vizează acele organisme a căror jurisdicție a fost acceptată de statul român prin convențiile internaționale la care a aderat sau instituțiile interne cărora, prin legea de înființare, le-a fost permis să organizeze și o astfel de activitate de arbitraj instituționalizat, cum sunt „de exemplu” Uniunea Națională a Barourilor din România sau Uniunea Națională a Notarilor Publici din România, ca organizații profesionale, statul poate înființa persoane juridice fără scop patrimonial, ce nu se supun prevederilor dreptului comun în materie, astfel cum rezultă din prevederile art. 85 din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, sau poate autoriza ca o persoană juridică pe care o definește ca fiind de utilitate/interes public să organizeze activitate de arbitraj instituționalizat.

107. Aceste persoane juridice fără scop patrimonial fie au fost înființate de legiuitor în scopul explicit al organizării activității de arbitraj instituționalizat, fie li s-a permis să insereze în statut, ca obiectiv, o astfel de atribuție, ceea ce garantează că aceste jurisdicții sunt autonome, au caracter permanent și un regulament propriu de organizare și funcționare.

108. Așadar, se poziționează în afara normei legale activitatea acelor asociații și fundații care își declară prin proprie voință, ca obiectiv, organizarea și desfășurarea arbitrajului instituționalizat, pentru că o atare atribuire de competență nu emană de la o autoritate cu putere de legiferare, ci de la simpli

particulari care se asociază în acest scop, pe când, pentru persoanele juridice care au constituit instanțe de arbitraj instituționalizat în temeiul legii, aceasta nu reprezintă doar o opțiune a entităților respective, ci o obligație de a se conforma legii care le guvernează activitatea.

109. În concluzie, sintagma „în condițiile legii” nu are în vedere doar condiția ca aceste entități să fie înființate și să funcționeze potrivit legii (așa cum este o asociație sau fundație înființată potrivit Ordonanței Guvernului nr. 26/2000), ci se interpretează în sensul că înseși înființarea și funcționarea arbitrajului instituționalizat se pot face doar dacă legea prevede expres această posibilitate pentru entitatea respectivă și doar în condițiile astfel stabilite prin lege.

110. Nu este exclus ca legiuitorul să prevadă că pot fi înființate entități chiar în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, care pot desfășura și activități de arbitraj instituționalizat, fiind însă necesară existența unei dispoziții legale speciale care să confere entităților respective această atribuție. Autorizarea legală poate fi directă, în persoana acelei asociații sau fundații, ori, în mod indirect, prin afilierea acesteia la o organizație sau instituție internă ori internațională sau la o organizație neguvernamentală de interes public, care beneficiază de abilitarea legală de a constitui un arbitraj instituționalizat, precum sunt camerele de comerț, organismele de administrare a unor profesii liberale, anumite organe de specialitate ale administrației publice sau alte asemenea instituții abilitate.

111. Această interpretare nu contrazice jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (a se vedea Hotărârea *Mutu și Pechstein împotriva Republicii Ceha* din 2 octombrie 2018) și nici pe cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene (a se vedea Ordonanța din 13 februarie 2014, pronunțată în Cauza C-555/13, și Ordonanța din 13 decembrie 2018, pronunțată în Cauza C 370/18), întrucât, în accepțiunea art. 6 din Convenție, pentru ca o instanță să fie considerată „tribunal” se impune înființarea acesteia în condițiile legii, fiindu-i recunoscut unui tribunal înființat de către o persoană juridică de drept privat caracter de arbitraj instituționalizat în condițiile în care țara care îl găzduiește a oferit garanții, prin legislația și jurisprudența sa, ce l-au apropiat de o instanță de judecată, iar Curtea de Justiție a Uniunii Europene definește o „instanță” în sensul articolului 267 din TFUE prin prisma caracterului obligatoriu al competenței sale.

112. În consecință, sintagma „în condițiile legii” presupune ca instituirea instanței arbitrale să se facă de către o organizație neguvernamentală de interes public, constituită în temeiul unei prevederi legale speciale care îi autorizează înființarea.

Pentru aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 517 alin. (1) din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 616 alin. (1) din Codul de procedură civilă, stabilește că entitățile supuse reglementării Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare, pot include în statut, ca scop și/sau ca obiectiv, organizarea de activități specifice arbitrajului instituționalizat numai dacă sunt autorizate de legiuitor să exercite arbitrajul instituționalizat.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 17 iunie 2024.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent-șef,
Cristian Balacciu

RECTIFICĂRI

În Ordinul ministrului educației nr. 5.760/2024 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 799 din 12 august 2024, se face următoarea rectificare:

— la anexa nr. 1, la art. 16, în loc de: „*Consiliul general este condus de un președinte și de 3 vicepreședinți, numiți de ministrul educației pentru întreaga durată a mandatului CNATDCU.*” se va citi: „*Consiliul general este condus de un președinte și de 2 vicepreședinți, numiți de ministrul educației pentru întreaga durată a mandatului CNATDCU.*”

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro
Adresa Centrului pentru relații cu publicul este: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
Pentru publicări, încărcați actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

